

ประกาศชวนา

ฉบับที่

8

รายงานสภาพการทำนา และศัตรูข้าว เพื่อเตือนภัยการระบาด
ฤดูนาปี 2565 จังหวัดเชียงราย

โดยกลุ่มวิชาการ ศูนย์วิจัยข้าวเชียงราย

รอบสำรวจที่ 8 ฤดูนาปี 2565 : วันที่ 17 - 18 ตุลาคม 2565

ภาพรวมของจังหวัดเชียงราย

จากการสำรวจการทำนาในจังหวัดเชียงราย ส่วนใหญ่ข้าวอยู่ในระยะออกดอกถึงออกรวง บางพื้นที่เก็บเกี่ยวเรียบร้อยแล้ว พบวัชพืชได้แก่ หญ้าข้าวหนวด และหญ้าดอกขาว บางแปลงพบข้าวพันธุ์ปน ไม่พบการระบาดของโรคไหม้ แต่พบการระบาดของโรคขอบใบแห้ง ในอำเภอยางนา ขอให้เกษตรกรหมั่นสำรวจแปลงนา และเฝ้าระวังการระบาดของโรคดังกล่าวในระยะออกรวง เนื่องจากช่วงนี้มีความกดอากาศสูงหรือมวลอากาศเย็น ทำให้ประเทศไทยตอนบนมีอุณหภูมิลดลงและมีหมอกในตอนเช้า ซึ่งเป็นสภาพอากาศที่เหมาะสมต่อการเกิดโรคดังกล่าว

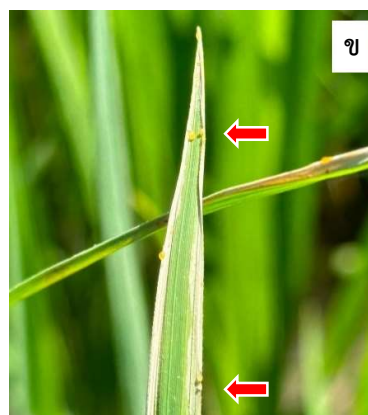
ภาพรวมของแปลงสำรวจ

ผลการสำรวจแปลงสำรวจ จำนวน 9 แปลง ได้แก่ อำเภอยางนา เมืองเชียงราย แม่สาย เทิง พาน แม่สรวย เวียงป่าเป้า เวียงชัย และแปลงติดตามสถานการณ์ศูนย์วิจัยข้าวเชียงราย แปลงสำรวจอำเภอยางนา เชียงราย เก็บเกี่ยวเรียบร้อยแล้ว แต่แปลงอื่น ๆ ส่วนใหญ่ข้าวอยู่ในระยะออกรวง พบโรคใบจุดสีน้ำตาล ใบขีดสีน้ำตาล และโรคเมล็ดด่าง ไม่เกินระดับเศรษฐกิจ แมลงศัตรูข้าวส่วนใหญ่ที่พบ ได้แก่ เพลี้ยจักจั่นสีเขียว เพลี้ยกระโดดหลังขาว และเพลี้ยจักจั่นปีกลายหยัก ศัตรูธรรมชาติที่พบ ได้แก่ แมลงปอเข็ม แมงมุมขาขาว ตัวงเต่าสีส้ม และมวนเขียวตุ๋น

ข้อมูลค่า BUS ณ ศูนย์วิจัยข้าวเชียงราย ระหว่างวันที่ 1 - 21 ตุลาคม 2565 ไม่พบเกินค่าวิกฤต 2.25 แต่มีค่า BUS สูงสุด เท่ากับ 2.50 ไม่พบการระบาดของโรคไหม้ในแปลงสำรวจ

(ก) ลักษณะการระบาดของโรคขอบใบแห้ง

(ข) หยดของเชื้อแบคทีเรีย (bacterial ooze)
สาเหตุของโรคขอบใบแห้ง

“ เป็นผู้นำด้านงานวิจัยและพัฒนา ข้าวเหนียวและข้าวญี่ปุ่นของภาคเหนือ ”

จุดที่ 1 ตำบลโรงช้าง อำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย

ข้อมูลและสภาพทั่วไป

แปลงสำรวจมีพื้นที่ปลูกข้าว 8 ไร่ ปลูกข้าวพันธุ์ ขาวดอกมะลิ 105 โดยวิธีการหว่านน้ำตม เมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม 2565 สภาพพื้นที่นาเป็นที่ราบกว้าง พิกัดแปลง lat 19.490720 long 99.978896 สำรวจวันที่ 18 ตุลาคม 2565 เวลา 09.38 น. ท้องฟ้าโปร่ง อากาศเย็น ข้าวอยู่ในระยะออกดอก (ภาพที่ 1)

การเจริญเติบโตของข้าว

ไม่สามารถสุ่มสำรวจข้อมูลในแปลงนาได้ เนื่องจากข้าวอยู่ในระยะออกดอก

โรค แมลง - สัตว์ศัตรูข้าว และศัตรูธรรมชาติ

ไม่สามารถสุ่มสำรวจข้อมูลในแปลงนาได้ เนื่องจากข้าวอยู่ในระยะออกดอก

ภาพที่ 1 สภาพแปลงนาและการเจริญเติบโต ในแปลงสำรวจตำบลโรงช้าง
อำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย

จุดที่ 2 ตำบลเกาะช้าง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

ข้อมูลและสภาพทั่วไป

แปลงสำรวจมีพื้นที่ปลูกข้าว 3 ไร่ ปลูกข้าวพันธุ์ กข-แม่โจ้ 2 ใช้วิธีการปลูกด้วยรถปักดำ เมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2565 สภาพพื้นที่นาเป็นที่ราบ พิกัดแปลง lat 20.430171 long 99.964192 สำรวจวันที่ 17 ตุลาคม 2565 เวลา 14.11 น. ท้องฟ้าโปร่ง อากาศเย็น ข้าวอยู่ในระยะออกดอก ต้นข้าวเจริญเติบโต สมบูรณ์ดี

การเจริญเติบโตของข้าว

จากการสำรวจต้นข้าวในนา 20 จุด มีจำนวนต้นข้าวเฉลี่ย 22.75 ต้นต่อกอ ความสูงของต้นข้าวเฉลี่ย 111.00 เซนติเมตร วัดค่าสีใบข้าวจากแผ่นเทียบสี (Leaf Color Chart : LCC) เฉลี่ยระดับ 2.50 ระดับน้ำในแปลงสำรวจเฉลี่ย 2.00 เซนติเมตร

โรค แมลง - ศัตรูข้าว และศัตรูธรรมชาติ

การสุ่มนับจำนวนแมลงศัตรูข้าวและศัตรูธรรมชาติบริเวณกอข้าวด้วยตาเปล่า จำนวน 20 จุด พบแมลงศัตรูข้าว ได้แก่ เพลี้ยจักจั่นสีเขียว 2 ตัว และเพลี้ยจักจั่นหัวสีส้ม 1 ตัว พบศัตรูธรรมชาติ ได้แก่ มวนเขียวตุตไข่ 3 ตัว ตัวงดินคอยาว 2 ตัว แมลงปอเข็ม 1 ตัว และแมงมุมสุนัขป่า 1 ตัว ไม่สามารถใช้สวิงโอบแมลงได้ เนื่องจากข้าวอยู่ในระยะออกรวง ในแปลงสำรวจพบโรคใบขีดสีน้ำตาล และโรคเมล็ดด่าง (ภาพที่ 2) แต่ไม่เกินระดับเศรษฐกิจ

ภาพที่ 2 ลักษณะของโรคใบขีดสีน้ำตาลและโรคเมล็ดด่าง ในแปลงสำรวจตำบลเกาะช้าง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

จุดที่ 3 ตำบลหงาว อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย

ข้อมูลและสภาพทั่วไป

แปลงสำรวจมีพื้นที่ปลูกข้าว 8 ไร่ ปลูกข้าวพันธุ์ สันป่าตอง1 ใช้วิธีการหว่านน้ำตม เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2565 สภาพพื้นที่นาเป็นที่ราบ พิกัดแปลง lat 19.683710 long 100.245186 สำรวจวันที่ 18 ตุลาคม 2565 เวลา 10.45 น. ท้องฟ้าโปร่ง อากาศเย็น ข้าวอยู่ในระยะออกรวง (ภาพที่ 3) แปลงสำรวจไม่มีน้ำ ต้นข้าวเจริญเติบโตสมบูรณ์ดี

การเจริญเติบโตของข้าว

จากการสำรวจจำนวนต้นข้าวในพื้นที่ 30 x 50 เซนติเมตร มีจำนวนต้นข้าวเฉลี่ย 46.00 ต้น ความสูงของต้นข้าวเฉลี่ย 147.15 เซนติเมตร วัดค่าสีใบข้าวจากแผ่นเทียบสี (Leaf Color Chart : LCC) เฉลี่ยระดับ 3.00

โรค แมลง - ศัตรูข้าว และศัตรูธรรมชาติ

การสุ่มนับจำนวนแมลงศัตรูข้าวและศัตรูธรรมชาติบริเวณกอข้าวด้วยตาเปล่า จำนวน 20 จุด พบแมลงศัตรูข้าว ได้แก่ เพลี้ยจักจั่นสีเขียว 3 ตัว พบแมลงศัตรูธรรมชาติ ได้แก่ ตัวเต่าสีส้ม 2 ตัว ตัวก้นกระดก 1 ตัว และแมลงปอบ้าน 1 ตัว ไม่สามารถใช้สวิงโฉบแมลงได้ เนื่องจากข้าวอยู่ในระยะออกรวง

ภาพที่ 3 สภาพแปลงนาและการเจริญเติบโตของต้นข้าว ในแปลงสำรวจตำบลหงาว อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย

จุดที่ 4 ตำบลเจดีย์หลวง อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

ข้อมูลและสภาพทั่วไป

แปลงสำรวจมีพื้นที่ปลูกข้าว 2 ไร่ ปลูกข้าวญี่ปุ่นพันธุ์ ก.วก.2 โดยวิธีการหว่านน้ำตม เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2565 สภาพพื้นที่นาเป็นที่ราบ พิกัดแปลง lat 19.618336 long 99.490087 สำรวจวันที่ 17 ตุลาคม 2565 เวลา 10.58 น. ท้องฟ้าโปร่ง อากาศร้อน (ภาพที่ 4) แปลงสำรวจไม่มีน้ำ ต้นข้าวเจริญเติบโตสมบูรณ์ดี

การเจริญเติบโตของข้าว

จากการสำรวจจำนวนต้นข้าวในพื้นที่ 30 x 50 เซนติเมตร มีจำนวนต้นข้าวเฉลี่ย 38.50 ต้น ความสูงของต้นข้าวเฉลี่ย 157.20 เซนติเมตร วัดค่าสีใบข้าวจากแผ่นเทียบสี (Leaf Color Chart : LCC) เฉลี่ยระดับ 3.00

โรค แมลง - ศัตรูข้าว และศัตรูธรรมชาติ

การสุ่มนับจำนวนแมลงศัตรูข้าวและศัตรูธรรมชาติบริเวณกอข้าวด้วยตาเปล่า จำนวน 20 จุด พบแมลงศัตรูข้าว ได้แก่ เพลี้ยจักจั่นสีเขียว 1 ตัว พบแมลงศัตรูธรรมชาติ ได้แก่ มวนเขียวดูดไข่ 1 ตัว ตัวงักก้นกระดก 1 ตัว แมลงปอเข็ม 1 ตัว และแมงมุมสุนัขป่า 2 ตัว ไม่สามารถใช้สวิงโฉบแมลงได้ เนื่องจากข้าวอยู่ในระยะออกรวง

ภาพที่ 4 สภาพแปลงนาและการเจริญเติบโตของต้นข้าว ในแปลงสำรวจตำบลเจดีย์หลวง อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

จุดที่ 5 ตำบลธารทอง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย

ข้อมูลและสภาพทั่วไป

แปลงสำรวจมีพื้นที่ปลูกข้าว 2 ไร่ 2 งาน ปลูกข้าวพันธุ์ กข 6 โดยวิธีการปักดำด้วยแรงงานคน เมื่อวันที่ 4 สิงหาคม 2565 สภาพพื้นที่นาเป็นที่ราบ พิกัดแปลง lat 19.701774 long 99.672035 สำรวจวันที่ 17 ตุลาคม 2565 เวลา 16.46 น. ท้องฟ้าโปร่ง อากาศเย็น ข้าวอยู่ในระยะตั้งท้อง (ภาพที่ 5) ต้นข้าวเจริญเติบโตสมบูรณ์ดี

การเจริญเติบโตของข้าว

จากการสำรวจต้นข้าวในนา 20 จุด มีจำนวนต้นข้าวเฉลี่ย 38.20 ต้นต่อกอ ความสูงของต้นข้าวเฉลี่ย 167.20 เซนติเมตร วัดค่าสีใบข้าวจากแผ่นเทียบสี (Leaf Color Chart : LCC) เฉลี่ยระดับ 3.50

โรค แมลง - สัตว์ศัตรูข้าว และศัตรูธรรมชาติ

การสุ่มนับจำนวนแมลงศัตรูข้าวและศัตรูธรรมชาติบริเวณกอข้าวด้วยตาเปล่า จำนวน 20 จุด ไม่พบแมลงศัตรูข้าว พบศัตรูธรรมชาติ ได้แก่ ตัวเต่าสีส้ม 3 ตัว ตัวงักกระดก 1 ตัว และแมงมุมสุนัขป่า 1 ตัว สำหรับการใช้อุปกรณ์แมลงในนาข้าว พบแมลงศัตรูข้าว ได้แก่ เพลี้ยกระโดดหลังขาว 2 ตัว เพลี้ยจักจั่นสีเขียว 16 ตัว เพลี้ยจักจั่นหัวสีส้ม 2 ตัว และตั๊กแตนหนวดยาว 2 ตัว พบศัตรูธรรมชาติ ได้แก่ มวนเขียวดุดำ 3 ตัว และแมงมุมเขียวยาว 3 ตัว

ภาพที่ 5 สภาพแปลงนาและการเจริญเติบโตของต้นข้าว ในแปลงสำรวจตำบลธารทอง
อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย

จุดที่ 6 ตำบลเวียง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

ข้อมูลและสภาพทั่วไป

แปลงสำรวจมีพื้นที่ปลูกข้าว 2 ไร่ ปลูกข้าวพันธุ์ น่าน 59 โดยวิธีการปลูกด้วยรถปักดำ เมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2565 สภาพพื้นที่นาเป็นที่ราบ พิกัดแปลง lat 19.335196 long 99.519618 สำรวจวันที่ 17 ตุลาคม 2565 เวลา 09.55 น. ท้องฟ้าโปร่ง อากาศเย็น ข้าวอยู่ในระยะแตกกอ (ภาพที่ 6) ต้นข้าวเจริญเติบโตสมบูรณ์ปานกลาง พบวัชพืช ได้แก่ หญ้าข้าวเนก หญ้าดอกขาว และหนวดปลาตุ๊ก

การเจริญเติบโตของข้าว

จากการสำรวจต้นข้าวในนา 20 จุด มีจำนวนต้นข้าวเฉลี่ย 21.00 ต้นต่อกอ ความสูงของต้นข้าวเฉลี่ย 71.20 เซนติเมตร วัดค่าสีใบข้าวจากแผ่นเทียบสี (Leaf Color Chart : LCC) เฉลี่ยระดับ 3.00

โรค แมลง - สัตว์ศัตรูข้าว และศัตรูธรรมชาติ

การสุ่มนับจำนวนแมลงศัตรูข้าวและศัตรูธรรมชาติบริเวณกอข้าวด้วยตาเปล่า จำนวน 20 จุด พบแมลงศัตรูข้าว ได้แก่ เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล 3 ตัว และ เพลี้ยจักจั่นสีเขียว 7 ตัว พบศัตรูธรรมชาติ ได้แก่ ตัวดินคอยาว 1 ตัว ตัวก้นกระดก 3 ตัว และแมงมุมขาสั้น 2 ตัว สำหรับการใส่สวิงโฉบแมลงในนาข้าว พบแมลงศัตรูข้าว ได้แก่ เพลี้ยจักจั่นสีเขียว 35 ตัว เพลี้ยจักจั่นขาวใหญ่ 2 ตัว ฝีเสื้อหนอนห่อใบข้าว 1 ตัว และด้กัแตนหนวดสั้น 3 ตัว พบศัตรูธรรมชาติ ได้แก่ แมลงปอเข็ม 12 ตัว แมงมุมสุนัขป่า 2 ตัว และแมงมุมเขี้ยวยาว 3 ตัว ในแปลงสำรวจพบอาการของโรคใบจุดสีน้ำตาล แต่ไม่เกินระดับเศรษฐกิจ

ภาพที่ 6 สภาพแปลงนาและการเจริญเติบโตของต้นข้าวในแปลงสำรวจ ตำบลเวียง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

จุดที่ 7 ตำบลเวียงเหนือ อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย

ข้อมูลและสภาพทั่วไป

แปลงสำรวจมีพื้นที่ปลูกข้าว 1 ไร่ 1 งาน ปลูกข้าวญี่ปุ่นพันธุ์ ก.วก.2 โดยวิธีการปลูกด้วยรถปักดำ เมื่อวันที่ 17 สิงหาคม 2565 สภาพพื้นที่นาเป็นที่ราบ พิกัดแปลง lat 19.945893 long 99.958841 สำรวจ วันที่ 18 ตุลาคม 2565 เวลา 13.20 น. ท้องฟ้าโปร่ง อากาศร้อน ข้าวอยู่ในระยะออกดอก (ภาพที่ 7) ต้นข้าว เจริญเติบโตสมบูรณ์ดี

การเจริญเติบโตของข้าว

ไม่สามารถสุ่มสำรวจข้อมูลในแปลงนาได้ เนื่องจากข้าวอยู่ในระยะออกดอก

โรค แมลง - ศัตรูศัตรูข้าว และศัตรูธรรมชาติ

ไม่สามารถสุ่มสำรวจข้อมูลในแปลงนาได้ เนื่องจากข้าวอยู่ในระยะออกดอก

ภาพที่ 7 สภาพแปลงนาและการเจริญเติบโตของต้นข้าวในแปลงสำรวจ ตำบลเวียงเหนือ อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย

จุดที่ 8 แปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูข้าวศูนย์วิจัยข้าวเชียงราย อ.พาน จ.เชียงราย

ข้อมูลและสภาพทั่วไป

แปลงสำรวจมีพื้นที่ปลูกข้าว 1 งาน ปลูกข้าวพันธุ์ขาวดอกมะลิ 105 โดยวิธีการปักดำด้วยแรงงานคน เมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2565 สภาพพื้นที่นาเป็นที่ราบ พิกัดแปลง lat 19.531748 long 99.739965 สำรวจ วันที่ 20 ตุลาคม 2565 เวลา 09.20 น. ท้องฟ้าโปร่ง อากาศร้อน ข้าวอยู่ในระยะตั้งท้อง (ภาพที่ 8) ต้นข้าวเจริญเติบโตสมบูรณ์ดี

การเจริญเติบโตของข้าว

จากการสำรวจต้นข้าวในนา 20 จุด มีจำนวนต้นข้าวเฉลี่ย 16.10 ต้นต่อกอ ความสูงของต้นข้าวเฉลี่ย 126.90 เซนติเมตร วัดค่าสีใบข้าวจากแผ่นเทียบสี (Leaf Color Chart : LCC) เฉลี่ยระดับ 3.00

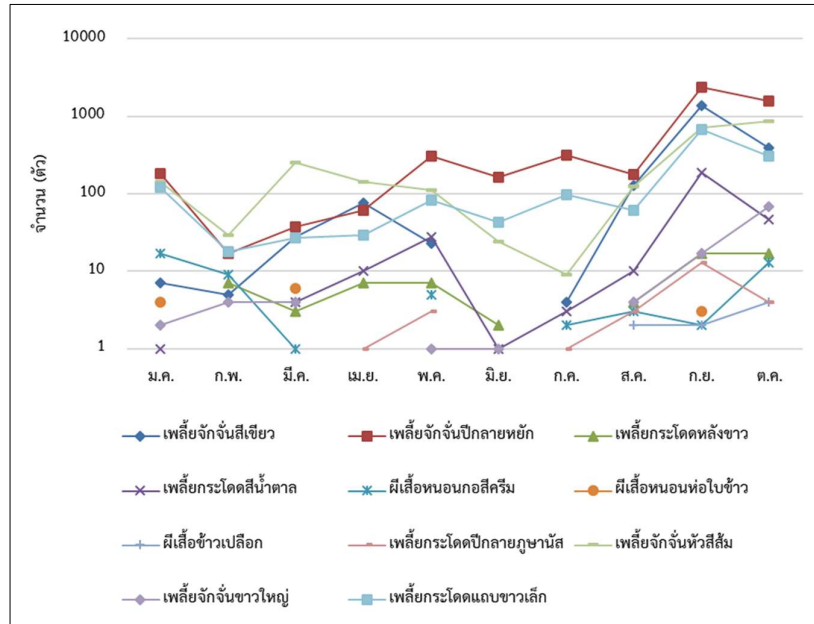
โรค แมลง - สัตว์ศัตรูข้าว และศัตรูธรรมชาติ

การสุ่มนับจำนวนแมลงศัตรูข้าวและศัตรูธรรมชาติบริเวณกอข้าวด้วยตาเปล่า จำนวน 20 จุด พบแมลงศัตรูข้าว ได้แก่ เพลี้ยจักจั่นสีเขียว 5 ตัว พบแมลงศัตรูธรรมชาติ ได้แก่ มวนเขียวดูดไข่ 3 ตัว ตัวเต่าสีส้ม 1 ตัว และแมงมุมสุนัขป่า 2 ตัว สำหรับการใส่สวิงโฉบแมลงในนาข้าว พบแมลงศัตรูข้าว ได้แก่ เพลี้ยจักจั่นสีเขียว 20 ตัว และตั๊กแตนหนวดยาว 2 ตัว พบศัตรูธรรมชาติ ได้แก่ ตัวเต่าสีส้ม 3 ตัว แมลงปอเข็ม 4 ตัว และแมงมุมเขียวยาว 3 ตัว ในแปลงสำรวจพบอาการของโรคใบจุดสีน้ำตาล โดยเปอร์เซ็นต์พื้นที่ที่ถูกทำลาย และเปอร์เซ็นต์ความรุนแรงของโรคเฉลี่ย ต่ำกว่าระดับเศรษฐกิจ

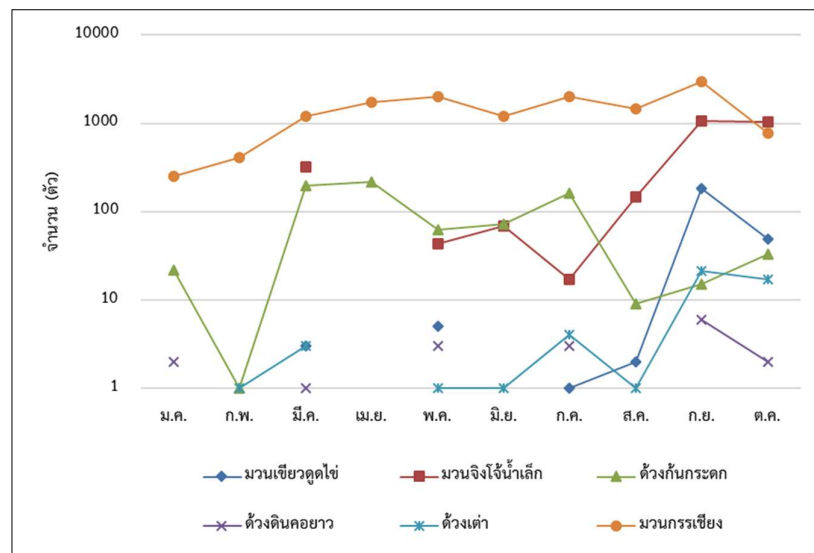

ภาพที่ 8 สภาพแปลงนาและการเจริญเติบโตของต้นข้าวในแปลงศูนย์วิจัยข้าวเชียงราย

กับดักแสงไฟ : การตรวจนับแมลงศัตรูข้าวและศัตรูธรรมชาติจากกับดักแสงไฟ (Light trap) ที่ศูนย์วิจัยข้าว เชียงราย เปิดหลอดไฟเวลา 18.00 - 22.00 น. ทุกวัน ระหว่างวันที่ 1 มกราคม – 19 ตุลาคม 2565 พบแมลงศัตรูข้าว ได้แก่ เพลี้ยจักจั่นปีกลายหยักมากที่สุด เมื่อเทียบกับแมลงศัตรูข้าวชนิดอื่น ๆ รองลงมา คือ เพลี้ยจักจั่นหัวสีส้ม และเพลี้ยจักจั่นสีเขียว (ภาพที่ 9) แมลงศัตรูธรรมชาติที่พบเป็นจำนวนมาก ได้แก่ มวนกรรเชียง รองลงมา คือ มวนจิงโจ้น้ำเล็ก และด้วงก้นกระดก (ภาพที่ 10)

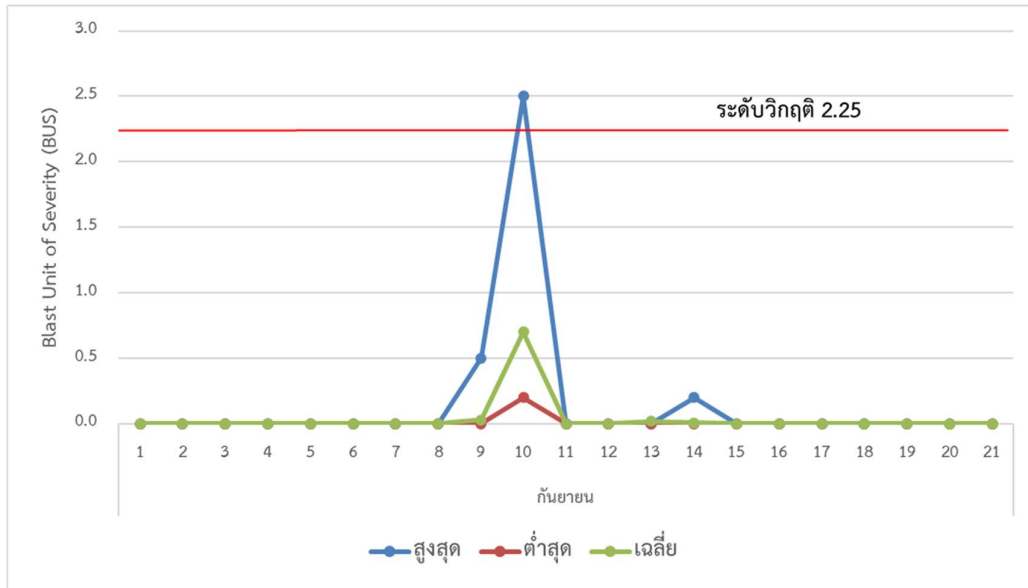

ภาพที่ 9 แผนภาพแสดงจำนวนแมลงศัตรูข้าวจากกับดักแสงไฟ ณ ศูนย์วิจัยข้าวเชียงราย ระหว่างวันที่ 1 มกราคม – 19 ตุลาคม 2565 ณ ศูนย์วิจัยข้าวเชียงราย

ภาพที่ 10 แผนภาพแสดงจำนวนแมลงศัตรูธรรมชาติจากกับดักแสงไฟ ณ ศูนย์วิจัยข้าวเชียงราย ระหว่างวันที่ 1 มกราคม – 19 ตุลาคม 2565 ณ ศูนย์วิจัยข้าวเชียงราย

Blast Unit of Severity (BUS): ค่าดัชนีที่บอกลถึงความเหมาะสม หรือ ความเสี่ยงในการเกิดโรคไหม้ของข้าว ซึ่งได้จากการวิเคราะห์ค่าอุณหภูมิความชื้นสัมพัทธ์ และช่วงเวลาน้ำค้างของแต่ละวัน ข้อมูลค่า BUS ณ ศูนย์วิจัยข้าวเชียงราย ระหว่างวันที่ 1 – 21 ตุลาคม 2565 ไม่พบเกินค่าวิกฤต 2.25 แต่มีค่า BUS สูงสุดเท่ากับ 2.50 (ภาพที่ 11)

ภาพที่ 11 ค่าความเสี่ยงของอากาศต่อการเกิดโรคไหม้ (BUS) ที่วิเคราะห์ได้ระหว่างวันที่ 1 - 21 ตุลาคม 2565 ณ ศูนย์วิจัยข้าวเชียงราย